

Олександр САВКА

к.ю.н., доцент кафедри, Навчально-науковий інститут права ім. Володимира Великого МАУП
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1723-3412>
e-mail: savka30@ukr.net

Олег ЗАКАЛА

здобувач, Навчально-науковий інститут права ім. Володимира Великого МАУП
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0775-3023>

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНТРАБАНДИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ТАКОГО ВИДУ ЗЛОЧИНІВ

У статті досліджено криміналістичну характеристику контрабанди як інформаційну модель типових ознак злочинної діяльності, що має важливе значення для організації та здійснення ефективного досудового розслідування. Проаналізовано її основні елементи: спосіб підготовки, вчинення й приховування злочину, обстановку його здійснення, предмет посягання, особу правопорушника та слідову картину. Розкрито особливості сучасної контрабандної діяльності, що часто здійснюється організованими групами із застосуванням складних схем переміщення товарів і технічних засобів маскування. Підкреслено значення техніко-криміналістичного забезпечення, застосування сучасних засобів фіксації, інформаційних систем і спеціальних знань у формуванні доказової бази та підвищенні ефективності розслідування митних злочинів.

Ключові слова: криміналістична характеристика, контрабанда, митна злочинність, техніко-криміналістичне забезпечення, досудове розслідування, організовані злочинні угруповання, криміналістичні засоби, слідова інформація

Стаття надійшла 12.03.2026

Статтю прийнято 19.03.2026

Статтю опубліковано 17.04.2026

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку економічних відносин, активізація зовнішньоекономічної діяльності, а також зростання транснаціональної злочинності зумовлюють підвищення рівня загроз у митній сфері України. Одним із найбільш небезпечних проявів митної злочинності є контрабанда, яка завдає істотної шкоди економічній безпеці держави, порушує стабільність фінансової системи, сприяє розвитку організованої злочинності та створює ризики для національної й міжнародної безпеки.

Контрабанда характеризується високим рівнем латентності, різноманітністю способів вчинення, використанням складних механізмів маскування протиправної діяльності, а також нерідко має організований і транснаціональний характер. Зазначені особливості істотно ускладнюють її своєчасне виявлення, розкриття та досудове розслідування, що зумовлює потребу у застосуванні сучасних криміналістичних підходів та спеціальних технічних засобів.

Важливе місце у забезпеченні ефективності розслідування контрабанди посідає криміналістична характеристика цього виду злочинів, яка є системною інформаційною моделлю типових ознак злочинної діяльності та слугує теоретичною основою для побудови методики досудового розслідування. Водночас практична реалізація положень криміналістичної характеристики значно залежить від рівня техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів досудового розслідування.

У сучасних умовах реформування правоохоронної системи України та оновлення кримінального процесуального законодавства особливої актуальності набуває питання вдосконалення техніко-криміналістичного

забезпечення розслідування контрабанди з урахуванням її криміналістичної характеристики. Це обумовлює необхідність комплексного наукового дослідження взаємозв'язку між структурними елементами криміналістичної характеристики контрабанди та можливостями застосування криміналістичних засобів і методів у процесі доказування.

У зв'язку з викладеним дослідження криміналістичної характеристики контрабанди та визначення її значення для техніко-криміналістичного забезпечення розслідування цього виду злочинів є актуальним і має важливе теоретичне та практичне значення для підвищення ефективності протидії митній злочинності в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Як самостійна категорія криміналістики криміналістична характеристика злочинів сформувалася відносно недавно завдяки працям вітчизняних учених, зокрема В.О. Коновалової [1], В.Ю. Шепітька [2], В.А. Журавля [3], М.В. Салтєвського [4], С.С. Чернявського [5], які обґрунтували її зміст, структуру та значення для формування й реалізації методик розслідування кримінальних правопорушень.

МЕТА статті – дослідження криміналістичної характеристики контрабанди як системної інформаційної моделі та визначення її значення для техніко-криміналістичного забезпечення розслідування цього виду злочинів, а також обґрунтування напрямів удосконалення застосування криміналістичних засобів і методів у діяльності органів досудового розслідування України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання, застосування яких дало можливість комп-

лексно дослідити криміналістичну характеристику контрабанди та визначити її значення для техніко-криміналістичного забезпечення розслідування цього виду злочинів. У дослідженні застосовано такі методи: діалектичний метод наукового пізнання – для розгляду контрабанди як соціально-правового явища у взаємозв'язку з економічними, кримінологічними та криміналістичними процесами, а також для з'ясування закономірностей розвитку митної злочинності; системно-структурний метод – для аналізу структури криміналістичної характеристики контрабанди, визначення її основних елементів та встановлення взаємозв'язків між ними; аналіз і синтез – в опрацюванні наукових джерел, узагальненні теоретичних положень криміналістики стосовно поняття та структури криміналістичної характеристики злочинів, а також для формування узагальнених висновків; порівняльно-правовий метод – для зіставлення наукових підходів різних учених до визначення змісту криміналістичної характеристики злочинів та її структурних елементів; формально-логічний метод – для уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження, формулювання теоретичних положень та висновків; узагальнення наукової літератури та практичного досвіду – для систематизації результатів попередніх досліджень у галузі криміналістики та визначення сучасних напрямів удосконалення техніко-криміналістичного забезпечення розслідування контрабанди.

Застосування зазначених методів дало змогу всебічно дослідити криміналістичну характеристику контрабанди, визначити її структурні елементи та обґрунтувати значення криміналістичних засобів і методів у процесі досудового розслідування цього виду злочинів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Здійснюючи розслідування у кримінальній справі, слідчий прагне певним способом впорядкувати свою діяльність, перевести її в розумне, раціональне, методично доцільне русло. З цією метою він передусім звертається до власного досвіду організації та здійснення роботи у справах аналогічної категорії, відшукує в ньому підходи та прийоми, які виправдали себе, допомогли йому в минулому досягти успіху в розслідуванні, показали свою спроможність і продуктивність та дали змогу прийти до мети найкоротшим шляхом.

Осмислюючи все цінне зі свого досвіду, відокремлюючи необхідне від випадкового, слідчий (дознавач) намагається використовувати закономірності, що відбилися в його пам'яті під час роботи над новою справою в подібних умовах.

Однак недостатність особистого досвіду і знань диктує йому необхідність звертатися не тільки до власного професійного минулого, а й до колективного досвіду, узагальненого в наукових працях, а також до криміналістичних інформаційних моделей (описах, характеристиках, рекомендаціях тощо).

Істотне значення для організації розслідування має криміналістична характеристика злочинів. Вперше про криміналістичну характеристику злочину згадав В.Ю. Шепітько, віднісши її до загальних положень приватних методик, підкреслюючи водночас, що злочини мають загальні риси криміналістичного характеру [6].

Розгорнуте уявлення про криміналістичну характеристику злочину дала В.О. Коновалова [1]. Вона роз-

глядалася як сукупність конкретних ознак і властивостей злочинів, що мають значення для їх розкриття і розслідування. Пізніше під криміналістичною характеристикою стали розуміти систему інформації систему об'єктивних даних про злочинне діяння.

Велику увагу розробленню поняття, змісту та структури криміналістичної характеристики приділяв у своїх працях В.Ю. Шепітько [2]. До її елементів він відносить:

- а) характеристики вихідної інформації;
- б) систему даних про типові способи вчинення та приховування цього виду злочинів і типові наслідки їх застосування;
- в) дані про особу ймовірного злочинця та ймовірні мотиви і цілі злочину;
- г) дані про особу ймовірної жертви злочину;
- д) дані про обставини вчинення злочину (місце, час, обстановка).

Зазначені елементи є системою, тобто взаємопов'язані між собою.

Нині сформовано широкий спектр уявлень про криміналістичну характеристику злочинів. Відсутність єдиного підходу до розуміння цієї категорії дає підстави для припущення, що в науці досі триває процес її творчого осмислення.

Якщо виходити з потреб слідчої практики, то слід зауважити, що всі відомості, що містяться в криміналістичній характеристиці злочинів, повинні являти собою науково обґрунтовані дані про обставини, типові для злочинів конкретного виду або групи. Виділення елементів у структурі криміналістичної характеристики повинно бути викликано потребами практики і нею ж виправдане.

Нині криміналістичну характеристику злочинів визначено як наукову абстракцію, модель найбільш значущих з криміналістичного погляду ознак певного виду злочинів.

Її значення полягає в тому, що в науковому аспекті вона значно розширює і поглиблює уявлення про злочинну діяльність як об'єкт криміналістики, а у практичному сприяє підвищенню ефективності розкриття і розслідування злочинів, завдяки знанням про криміналістично значущі ознаки окремих видів злочинів і, особливо, виявлених взаємозв'язках між ними, що надзвичайно важливо у висуненні версій, визначенні напрямів розслідування, виборі засобів і методів тощо. В результаті проведених досліджень теоретичний арсенал криміналістичної характеристики злочинів досяг такого рівня, що її можна розглядати як приватну теорію криміналістики. У зв'язку з цим ми поділяємо позицію А.В. Старушкевича про те, що практика розслідування злочинів підштовхувала криміналістів до розроблення принципів виявлення та опису криміналістично значущих ознак для кожного виду злочинів [7].

У зв'язку з активацією роботи вітчизняних криміналістів у цьому напрямі, а також завдяки розвитку діяльнісного підходу до аналізу будь-яких видів злочинної діяльності, до кінця 1960-х рр. сформувалося уявлення про системний криміналістичний опис злочинів у вигляді криміналістичної характеристики, що ґрунтується на накопиченні, узагальненні та систематизації криміналістично значущої інформації про структурні елементи злочинної діяльності.

Істотне значення в аналізі криміналістичної характеристики має системний підхід. Криміналістична характеристика злочинів як система характеризується складом, кількістю елементів, а також відносинами між ними.

Пізнання будь-якої системи починається з виділення її елементів, які характеризуються відносною самостійністю, але може бути розглянуто як самостійна система. Водночас важливе значення набуває встановлення відносин між елементами системи, тобто виявлення її структури. Структура характеризує внутрішній стан системи, мережу відносин і зв'язків між її елементами. В результаті у системи виникають нові (інтегральні) властивості, відсутні у її елементів [8].

Встановлення зв'язків і залежностей між елементами системи є надзвичайно важливим, оскільки дає змогу висувати версії про невідомі елементи на основі вже виявлених. Саме цей напрям дослідження криміналістичної характеристики розвивали такі українські науковці, як В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель, А.В. Старушкевич, М.В. Салтевський, які підкреслювали системність та інформаційну структуру криміналістичної характеристики та її значення для побудови слідчих версій і прогнозування невідомих фактів злочинної діяльності.

Встановивши окремі елементи криміналістичної характеристики злочину, слідчий намагається використувати їх для з'ясування інших, ще невідомих елементів. Можливість успішного вирішення цього завдання зумовлюється тим, що елементи криміналістичної характеристики виявляються взаємопов'язаними, причому прояв їх зв'язків підпорядкований певним закономірностям.

У відносинах між елементами можна спостерігати два види закономірних зв'язків:

- однозначний (динамічний);
- імовірнісний (статичний).

За однозначного зв'язку присутність одного елемента дає змогу зробити категоричний висновок про існування іншого елемента. У переважній більшості закономірні зв'язки між елементами носять ймовірно-статистичний характер. У зв'язку з цим встановлення одного елемента характеристики дає змогу лише з більшим або меншим ступенем імовірності припустити наявність іншого.

Причому ймовірність тим вища, чим частіше вони спостерігаються разом.

Визначаючи криміналістичну характеристику злочинів як систему даних про злочин, що сприяють його розкриттю, неможна виключити і того, що для успішного розкриття злочинів використовуються також дані, що відносяться до кримінально-правової, кримінологічної, психологічної та інших видів характеристик злочинів. Криміналістичну характеристику злочинів можна розглядати на двох рівнях: як загальне поняття (вищий рівень абстракції стосовно такої наукової категорії) і як поняття, що відноситься до конкретних видів і груп злочинів.

Серед криміналістів немає єдиної думки стосовно складу елементів криміналістичної характеристики злочинів. Видається, що найбільш переконливою з цього питання є зазначена вище позиція В.Ю. Шепітька [2].

Зазначений перелік, на нашу думку, можна допов-

нити даними про типові матеріальні сліди злочину та ймовірні місця їх знаходження.

Водночас зазначену конструкцію не орієнтовано на злочини, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями. Дослідження показали, що митні злочини, зокрема й контрабанда здебільшого вчиняються організованими злочинними угрупованнями [9].

У криміналістиці аналізу елементів криміналістичної характеристики організованої злочинної діяльності значну увагу приділено у працях українських науковців, таких як В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель, А.В. Старушкевич та М.В. Салтевський, які досліджували структуру, склад та взаємозв'язки елементів злочинної діяльності, що дає змогу ефективно прогнозувати дії організованих злочинних груп та планувати методику розслідування.

Водночас зазначається, що система елементів криміналістичної характеристики злочинів, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, має свою специфіку і відмінність від системи елементів криміналістичної характеристики інших злочинів. Зокрема, П.К. Ткаченко виділяє в ній технологічний, структурно-організаційний та особистісний блоки [10]. До елементів технологічного блоку він відносить: відомості про механізм організованої злочинної діяльності, дані про обстановку і відомості про предмет злочинного посягання; до структурно-організаційного блоку: дані про структуру організованого злочинного формування як про специфічний кримінальний механізм; відомості про рівень кримінального розвитку; дані про організацію системи уникнення викриття; відомості про особливості кримінального функціонування; відомості про сферу кримінальної активності; до особистісного блоку – якісні характеристики осіб, що входять до організованого злочинного угруповання; характеристику психологічного стану організованого злочинного угруповання як цілісного кримінального механізму.

А.М. Лазебний, поділяючи позицію В.П. Бахіна стосовно елементів криміналістичної характеристики злочинів, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, відносить до них:

- мету і предмет злочинного посягання;
- способи підготовки, вчинення та приховування злочинів;
- механізм злочинної діяльності;
- обставини вчинення злочинів та злочинної діяльності;
- тип організованої злочинної структури;
- функціональні ролі її членів;
- характер зв'язків у злочинній структурі та між її членами;
- дані про властивості особистості членів злочинної структури;
- мотиви їхніх дій;
- дані про властивості особистості потерпілих; сліди злочинної діяльності [11; 12].

Приєднуючись до позиції В.П. Бахіна та В.Ю. Шепітька стосовно трьох блоків елементів криміналістичної характеристики злочинів, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями, ми вважаємо, що:

- до технологічного блоку елементів криміналістичної характеристики контрабанди слід включити:

мету злочинної діяльності; характер вихідної інформації; предмет злочинного посягання; способи вчинення злочинів; механізм злочинної діяльності; обставини вчинення злочину; дані про матеріальні сліди злочину;

– в організаційно-структурний блок – дані про тип організованої злочинної структури, характер зв'язків в ній і функціональні ролі її членів;

– в особистісний блок – дані про властивості особистості членів злочинної структури; мотиви їх злочинної діяльності, дані про властивості особистості потерпілих.

У виявленні зазначених вище елементів криміналістичної характеристики істотну роль відіграє техніко-криміналістичне забезпечення розслідування цього виду злочинів, під яким слід розуміти специфічну діяльність, спрямовану, з одного боку, на забезпечення готовності слідчих (дізнавачів) органів досудового розслідування України до ефективного застосування криміналістичних засобів і методів, а з іншого – на їх практичну реалізацію в процесі досудового розслідування.

У зв'язку з цим криміналістична характеристика контрабанди є основою для розроблення та вдосконалення техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів даного виду. Водночас роль кожного елемента криміналістичної характеристики є досить специфічною у розробленні та вдосконаленні техніко-криміналістичного забезпечення розслідування розглянутих злочинів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження стану та особливостей протидії контрабанді в Україні дає підстави для формулювання низки узагальнених висновків теоретичного і прикладного характеру. Аналіз сучасної структури митної злочинності, практики діяльності органів досудового розслідування, а також ролі техніко-криміна-

лістичного забезпечення у виявленні та дослідженні елементів криміналістичної характеристики контрабанди свідчить про наявність системних проблем, що істотно впливають на ефективність розкриття та розслідування зазначених кримінальних правопорушень.

У структурі митної злочинності України контрабанда посідає одне з провідних місць, характеризується підвищеним рівнем суспільної небезпеки та завдає істотної шкоди економічній, фінансовій, соціальній і національній безпеці держави. Її негативний вплив виходить за межі внутрішньодержавних інтересів, оскільки контрабанда діяльність часто має транснаціональний характер і створює загрози безпеці міжнародної спільноти.

Аналіз практики протидії контрабанді в Україні свідчить про наявність суттєвих проблем у сфері виявлення, розкриття та досудового розслідування цих кримінальних правопорушень, що проявляється у порівняно невисокій кількості викритих злочинів, значній частці кримінальних проваджень, в яких не встановлено осіб, причетних до їх вчинення, а також у складності доведення організованого характеру контрабандної діяльності.

Зазначені обставини зумовлюють об'єктивну необхідність розроблення та впровадження науково обґрунтованого комплексу рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності розкриття та розслідування контрабанди. Одним з ключових напрямів такої роботи є вдосконалення техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів досудового розслідування України, яке слід розуміти як цілеспрямовану діяльність зі створення умов постійної готовності слідчих і дізнавачів до застосування техніко-криміналістичних засобів і методів, а також їх системного й ефективного застосування у повсякденній практиці протидії контрабанді.

Список використаних джерел

1. Колесниченко А.Н., Коновалова В.Е. Криминалистическая характеристика преступлений. Харьков, 1985. 92 с.
2. Шепітько В.Ю. та ін. Криміналістика: у 2 т. Харків, 2019. Т. 2. 328 с.
3. Журавель В.А. Теоретичні проблеми формування та реалізації методик розслідування злочинів: монографія. Харків, 2012. 352 с.
4. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі). Київ, 2008. 640 с.
5. Чернявський С.С. Криміналістична характеристика злочинів: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 45-53.
6. Шепітько В.Ю. та ін. Криміналістика: у 2 т. Харків, 2019. Т. 1. 456 с.
7. Старушкевич А.В. Криміналістична характеристика злочинів. Київ, 1997. С. 41-44.
8. Грицюк П.М., Джоші О.І., Гладка О.М. Основи теорії систем і управління. Рівне, 2021. 272 с.
9. Рудницький І.Л. Особливості виявлення та розслідування контрабанди наркотичних засобів, що вчиняються організованими злочинними групами: дис. ... д-ра філософії: 081 – Право. Львів, 2019. 250 с.
10. Ткаченко П.К. Кримінологічна характеристика злочинності, яка вчиняється організованими групами та злочинними організаціями. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3 (124). С. 325-334.
11. Бахін В.П., Лисиченко В.К. Проблеми науково-методичного забезпечення слідчої діяльності. *Теоретичні та практичні проблеми використання можливостей криміналістики і судової експертизи у розкритті й розслідуванні злочинів: збірник наукових праць*. Київ, 1996. С. 5-8.
12. Лазебний А.М., Левицький Б.С. Криміналістичне забезпечення розслідування організованої злочинності. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 14. С. 189-198. DOI: 10.33244/2521-1196.14.2019.189-198

References

1. Kolesnychenko A.N., Konovalova V.E. Criminalistic characteristics of crimes. Kharkiv, 1985. 92 p. (in Russian).
2. Shepitko V.Y. et al. Criminalistics: in 2 vol. Kharkiv, 2019. Vol. 2. 328 p. (in Ukrainian).
3. Zhuravel V.A. Theoretical problems of developing and implementing crime investigation methods: monograph. Kharkiv, 2012. 352 p. (in Ukrainian).
4. Saltevskiy M.V. Criminalistics (in a modern interpretation). Kyiv, 2008. 640 p. (in Ukrainian).
5. Cherniavskiy S.S. Criminalistic characteristics of crimes: problems of theory and practice. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*. 2016. No. 3. pp. 45-53. (in Ukrainian).
6. Shepitko V.Y. et al. Criminalistics: in 2 vol. Kharkiv, 2019. Vol. 1. 456 p. (in Ukrainian).
7. Starushkevich A.V. Criminalistic Characteristics of Crimes. Kyiv, 1997. pp. 41-44. (in Ukrainian).
8. Hrytsiuk P.M., Josh O.I., Hladka O.M. Fundamentals of Systems Theory and Management. Rivne, 2021. 272 p.
9. Rudnytskyi I.L. Features of detecting and investigating drug smuggling committed by organized criminal groups: diss. ... Doctor of

Philosophy: 081 – Law. Lviv, 2019. 250 p. (in Ukrainian).

10. Tkachenko P.K. Criminological characteristics of crimes committed by organized groups and criminal organizations. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2023. No. 3 (124). pp. 325-334. (in Ukrainian).

11. Bakhyn V.P., Lysychenko V.K. Problems of scientific and methodological support for investigative activities. *Theoretical and practical problems of using the possibilities of criminalistics and forensic examination in the detection and investigation of crimes: collection of scientific works*. Kyiv, 1996. pp. 5-8. (in Ukrainian).

12. Lazebnyi A.M., Levitskyi B.S. Criminalistic support for the investigation of organized crime. *International Legal Bulletin: Current Issues of Modernity (Theory and Practice)*. 2019. Issue 14. pp. 189-198. DOI: 10.33244/2521-1196.14.2019.189-198 (in Ukrainian).

Oleksandr SAVKA

PhD in Legal Sciences, Associate Professor of department, Prince Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law of Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1723-3412>

e-mail: savka30@ukr.net

Oleh ZAKALA

applicant, Prince Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law of Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0775-3023>

CRIMINAL CHARACTERISTICS OF SMUGGLING AND ITS SIGNIFICANCE FOR TECHNICAL AND CRIMINAL SUPPORT OF THE INVESTIGATION OF SUCH KIND OF CRIMES

The paper examines the criminalistic characteristics of smuggling as an informational model that reflects the system of typical features of criminal activity and is important for organizing, planning, and conducting effective pre-trial investigations. It is emphasized that the criminalistic characteristics are an important tool for understanding the mechanism of committing a crime, allowing the identification of regular connections between its individual elements and contributing to the formation of optimal investigation tactics. The paper analyzes the main structural elements of the criminalistic characteristics of smuggling, in particular, the method of preparation, commission, and concealment of the crime, the circumstances of its commission, the object of the offense, the identity of the offender, the trace pattern, as well as the characteristic features of the mechanism for concealing illegal activity. Attention is drawn to the fact that modern smuggling activities are increasingly carried out by organized criminal groups that use complex schemes for moving goods across the customs border, modern technical means, and various methods of concealing traces of the crime. It is substantiated that the effectiveness of detecting, recording, and investigating these elements largely depends on the level of technical and forensic support provided to pre-trial investigation bodies. The importance of forensic tools and methods, in particular modern technical means of recording and investigating material traces, the use of information systems and special knowledge in the process of forming the evidence base in criminal proceedings on smuggling, is analyzed. Particular attention is paid to the role of technical and forensic means in establishing the organized nature of criminal activity, identifying channels for the illegal movement of goods, and documenting the illegal actions of participants in criminal schemes. It is emphasized that the comprehensive use of forensic methods contributes to the effectiveness of investigative (search) actions and ensures the completeness and objectivity of evidence. It is concluded that there is a need to further improve the technical and forensic support of Ukraine's pre-trial investigation bodies, develop modern methods of investigating customs crimes, and strengthen cooperation between law enforcement agencies and customs and border services as one of the key areas for improving the effectiveness of combating smuggling.

Keywords: forensic characteristics, smuggling, customs crime, technical and forensic support, pre-trial investigation, organized criminal groups, forensic tools, trace information